

Η ΕΝ ΒΑΡΝΑΙ ΜΑΧΗ

- Τί ἄξιοπρεπέστατον, καὶ θαυμαστόν, καὶ μέγα,
 τί ἄγαν πολυτίμητον ἔπαινος νὰ συγγράψω,
 τί ξένον καὶ παράδοξον, φορικτὸν νὰ στιχοπλέξω,
 καὶ ποῖος νοῦς νὰ δυνηθῇ λεπτογραφεῖν καὶ λέγειν!
- 5 ἔξαπορεῖ μου ὁ λογισμὸς, αἱ χεῖρες καὶ ἡ γλῶττα
 νὰ ἐπαινέσω ἄστοχον τὸν μέγαν τροπαιοῦχον,
 τὸν μέγαν καὶ τὸν δυνατὸν, τὸν ἰσχυρὸν καὶ δράκον,
 τὸν μέγαν, φρονιμώτατον, ἄξιον βασιλείας.
 "Ἄξιος καὶ πανάξιος στέμματος κληρονόμος,
 10 τῆς βασιλείας μέτοχος, Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ,
 πολεμιστὴς καὶ νικητὴς θερμώτατος τῆς πίστεως!
 Νὰ τὸν ἡγράψω μάρτυραν ἔς τοὺς πρώτους χοροστάτας,
 νὰ τὸν ἡγράψω ἀπόστολον ἔς τοὺς εὐαγγελιστάδας,
 νὰ τὸν ἡγράψω κήρυκαν ὅπου κηρύττει πίστιν,
- 15 ἢ ἓναν ἐκ τῶν προφητῶν ἐκείνων τῶν ἁγίων;

TITRE. Le titre se lit ainsi dans le manuscrit : Διήγησις [γραμμ]ένι παρ' ἐμοῦ φιλοσόφου Παρασπονδύλῳς ζωτικῶς. ὧγέγωνε γὰρ ἐν τόπῳ βάρνας μηνὸς νοεβρίου ἱγ' ἡμέρα τετράδη. ταῦτα γὰρ γέγωναν ἐν τόπῳ βάρνας.

VERS PREMIER. θαυμαστῶν. — 2. ναιγράφω. — 4. λεπτογραφῆν. λέγει. — 5. ἔξαπορρήμου. λογισμὸς. — 6. Après ἐπαινέσω il y a σύμερον marqué de points rouges au dessus et de points noirs au dessous. — 8. φρονιμώτατον. — 9. πανάξιως. — 10. αὐτοκράτωρ. — 11. πολεμιστὴς. θερμώτατος. — 13. ἀπόστολων. — 14. κήρυκαν. κηρύτην. — 15. εἰ ἓναν. ἐκείνων.

ὁμοῦ ταῦτα ὑπερνικᾷ, εἰς ὕψος ὑπερέβη.

- Ἀρχὴ ὁ πρῶτος βασιλεὺς [καὶ] τῶν Ἑλλήνων δόξα,
 Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, υἱὸς τῆς Ὀλυμπιάδος·
 χριστιανῶν ὁ βασιλεὺς, ἡ κορυφὴ καὶ ρίζα,
 20 καὶ τοῦ σταυροῦ ὁ εὐρετής, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος·
 καὶ τρίτον ὁ πανθαύμαστος ὁ βασιλεὺς Ἰάγγκος.
 Ποίην ἀξιοτίμητον αὐτὴν γραφὴν νὰ γράψω,
 ὑψηλοτάτον ἔπαινος ὁ νοῦς μου ν' ἀναβάσῃ,
 ὥσπερ τοὺς δύο βασιλεῖς τοὺς ἄνω γεγραμμένους,
 25 τοιαύτην δίδω τὴν τιμὴν τὸν ἄνω βασιλέα·
 πρέπον ἐστὶν καὶ ἀρμόδιον ἡ ἐκκλησιὰ τῆς Ῥώμης,
 καὶ πᾶσα γένος χριστιανῶν ἀνατολῆς καὶ δύσης
 μνήμην ἀξιοτίμητην ἅς πάρῃ ἐκ τοῦ παρόντος.
 Οἵτινες ἐδοξάσθησαν εἰς τοῦ πολέμου μάχας,
 30 ἀνδρειωμένοι καὶ ἄνανδροι καὶ πᾶσα γένος, λέγω,
 ἅς προσκυνήσουν σήμερον Ἰάγγκον τῆς Οὐγγρίας,
 ἅς ἐπαινέσουν τώρα νῦν αὐτὸν ὡς καβαλλάριν,
 ἅς τὸν ὑψώσουν σήμερον αὐτὸν ὡς βασιλέαν,
 μετὰ Σαμψοῦ τοῦ παλαιοῦ, μεγάλου, ἀνδρειωμένου,
 35 καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ φρικτοῦ, καὶ μέγα Κωνσταντίνου.
 Δοξάζω εὐαγγελιστάς, δοξάζω καὶ προφήτας,
 τα τοῦ Χριστοῦ ἀθλήσαντας μεγάλους τοὺς ἁγίους·
 μέσον αὐτοὺς δοξολογῶ Ἰάγγκον βασιλέα,
 τί τῶν Ῥωμαίων διδαχὸς παρὰ θεοῦ χρισμένος,
 40 χριστιανὸς ἐκδικητὴς καὶ μέγας τροπαιοῦχος,
 μὲ ἅπας γένους μουσικῶν χρεία νὰ τὸν δοξάζουν,

16. ἡσηψος. ὑπέρβη. — 17. πρῶτος. — 18. λημπιάδος. — 21. ἰάνγκος, et partout ainsi. — 22. ἀξιοτίμητον. — 23. ὑψηλοτάτω. ἀναβάσει. — 24. δύο ἄνω. — 26. πρέπων. — 27. χριστιανῶν. — 28. ἅ (sic). παρῶντος. — 29. μάχης. — 30. σύγκρις. — 32. τήραντ. καβαλλάριν. — 37. ἀθλήσαντος μεγάλων τῶν ἁγίων. — 38. δοξολογῶ. — 39. χρεισμένος. — 40. χριστιανὸς ἐκδοικότης. — 41. χρεῖ.

- μέλος καινὸν ἢ ἐκκλησιᾶ πρέπει νὰ τὸν ὑμνοῦσιν.
 Οὔτε ζωὴν λογιζεται, οὔτε τοσοῦτον πλοῦτος,
 οὔτε γονέων στερῇσιν τοῦ γλυκυτάτου κόσμου,
 45 θέτει ζωὴν διὰ πολλούς, δίδει ψυχὴν διὰ πίστιν,
 χριστιανὸς ὀρθόδοξος καὶ τοῦ Χριστοῦ οἰκεῖος
 καὶ τοῦ σταυροῦ συνόμιλος καὶ τῶν μαρτύρων πρῶτος,
 ὥσπερ Χριστὸς συγκαταβάς, οἰκονομίαν ποιήσας,
 νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ δεσμοῦ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων,
 50 ὥσπερ οἱ ἅγιοι γράφουσιν καὶ παραδίδουσί μας,
 καί, στέργω, ἀφυρόνει το ὁ παλαιὸς καὶ ὁ νέος·
 οὕτως καὶ αὐτὸς ὁ θαυμαστός, ὁ μέγας Θεοφάνης,
 εὑρέθηκεν παρὰ θεοῦ θερμότατος τῆς πίστεως
 θερμότατος καὶ ζηλωτῆς εἰς τῶν Ῥωμαίων τὸ γένος,
 55 Ἰάγγκος, ὁ πανθαύμαστος καὶ μέγας στρατιώτης.
 Πρῶτον ἐλπίζει εἰς θεόν, καὶ δεύτερον ᾿ς τὴν γνῶσιν,
 καὶ τρίτον ᾿ς τὴν ἀνδρείαν του τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων,
 νὰ ἐλευθερώσῃ ἐκ παντὸς ἐκ τοὺς Ἀγαρηναίους.
 Ζώνεται, ἀφυρόνεται χριστιανῶν τὴν πίστιν·
 60 ἦλθεν, μετὰ θρασύτητος καὶ τάξιν τοῦ πολέμου,
 ἀνδρειωμένα, τακτικά, εἰς τοὺς Ἰσμηλίτας·
 ζητεῖ καὶ θέλει πόλεμον ἐν παρρησιᾷ ᾿ς τὸν κόσμον,
 ζητεῖ τὸν Ἀμουράτμπεη καὶ αὐθέντη Μουσουλμάνων,
 αὐθέντη μέγαν, ἰσχυρόν, ἀνατολῆς καὶ δύσης,
 65 νὰ πολεμήσουν εὐτολμα μὲ καθαρῆς καρδίας.
 Εἶδες ἀνδρείαν ἐπαινετὴν καὶ φρικτοτάτην γνῶσιν,

42. κανόν est peut-être ici pour κανόνα; je préfère cependant lire καινόν et y voir une réminiscence du premier verset du psaume xcvi : ἔσατε τῷ κυρίῳ ἄσμα καινόν. — 43. λογιζεται. — 44. γοναίων. γληκητάτου. — 45. θέτι. πίστιν. — 46. χριστειανός. εἰκῆως. — 47. συνόμιλος. πρότος. — 49. ἐλευθερώσει. — 51. ἀφυρώνητω. — 53. εὑρέθηκεν. θερμώτατος. — 54. θερμώτατος. — 56. πρότον. — 58. ἐλευθερώσει. ἀγαρηνέους. — 59. ἀφυρώνεται. χριστειανῶν. — 62. παρησία. — 63. μουσουλμάνον. — 66. φρικωτάτην.

- εἶδες καρδιοσύστασες ψυχῆς λελαμπρυσμένης,
 εἶδες θαυμάσιον θαυμαστόν, θράσος ἀνδρειωμένον·
 φιλῶ σου τὸ ἀπόκοτον, φιλῶ σου καὶ τὴν τόλμην.
- 70 Ζητεῖ αὐθέντην θαυμαστόν ἀνατολῆς καὶ δύσης,
 νὰ πολεμήσουν εὐτολμα φουσσάτα μὲ φουσσάτα.
 Τοῦτο ποτὲ οὐκ ἤκούστηκεν, τοῦτο ποτὲ οὐκ ἐφάνην,
 νὰ εὐρεθῇ κανεῖς αὐτοὺς ποτὲ νὰ πολεμήσῃ·
 ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι ἐπέρασαν ἔς τὴν Ῥωμανιὰν ἔς τὴν δύσιν,
- 75 ἀφέντης οὐκ ἤκούστηκεν αὐτοὺς νὰ πολεμήσῃ·
 τοῦτο γὰρ ἔναι ἀληθές, λάθος οὐδὲν τὸ γράφω,
 εἰ γὰρ εὐρέθησαν τινὲς αὐτοὺς νὰ πολεμήσουν,
 ὡς ῥάχνι ἐπεφάνισαν ἐμπρὸς Ἰσμαηλῖτων.
 Ἔως τοῦ νῦν εὐρέθηκεν ὁ μέγας Θεοφάνης,
- 80 ἦλθεν καὶ ἐκατήβηκεν ἔς τὴν Ῥωμανιὰν ἀπέσω,
 μετὰ φουσσάτου ἐλιγостоῦ, σαράντα χιλιάδας·
 ὁ κόσμος γὰρ θαυμάζεται, οἱ ἄγγελοι ἀποροῦσιν,
 ἐξαποροῦν, καὶ φρίττουσιν, καὶ λογισμομαχοῦσιν
 φουσσάτο Ἰσμαηλίτικο [διακό]σαις χιλιάδες.
- 85 Δοξάζω σου τὸ φρόνημαν, δοξάζω σου τὴν τόλμην,
 δοξάζω σου τὸ ἀπόκοτον, τὴν καθαρὴν καρδίαν,
 δοξάζω σου τὸ ἀφύρωμαν καὶ τὴν θερμὴν σου πίστιν,
 δοξάζω, ὑπερδοξάζω σε, Ἰάγγκο στρατιώτη,
 ἀληθινὲ χριστιανὲ καὶ φίλε τοῦ Κυρίου.
- 90 Τί ἀξιοπρεπέστατην τιμὴν νὰ σὲ δοξάσω;
 ἔχεις τὴν δόξαν ἐπὶ γῆς, εἰς τὸν παρόντα κόσμον,
 δόξαν, ἐφύμνην θαυμαστὴν ἀπανταχοῦ σὲ δίδουν·
 ἔχεις καὶ δόξαν ἔτεσιν ἐξ οὐρανοῦ μεγάλην,

67. καρδιοσύστασις. — 69. φυλόσου. φυλόσου. — 70. θαυμασθῶν. —
 73. πολεμήσει. — 77. τοινές. — 79. θεοφάνεις. — 80. ἐκατοίβηκεν. —
 82. ἀποροῦσιν. — 83. ἐξαποροῦν. λογισμωμαχοῦσιν. — 84. Ἰσμαηλι-
 τεικοσίεις (sic). — 87. ἀφύρωμαν. — 89. ἀληθινὲ χριστειανέ. — 90. ἀξιο-
 πρεπέστατην. — 91. παρώντα.

- καὶ μὲ τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ στεμμένην βασιλείαν,
 95 καὶ τῶν μαρτύρων στέφανον ἀπὸ Χριστοῦ φορέεις,
 δοξάζω σου τὸν στέφανον, δοξάζω σου τὴν τόλμην,
 δοξάζω τὴν καρδίαν σου, τὴν ὄντως λαμπρυσμένην.
 Ὁ γὰρ πολύλογος ἀνὴρ ἔχει κάμπόσον βάρος,
 λόγοι φρονίμοι ὀλιγοὶ καὶ μεμελετημένοι.
 100 Πᾶς ἄνθρωπος ὀρέγεται νὰ ᾿δῇ, ν' ἀναγινώσκη·
 ταύ[την] γὰρ στένω τὴν γραφὴν καὶ τοῦ προλόγου τέλος,
 [π]άλιν νὰ συνεγράψωμεν ἐν ἀληθείᾳ πᾶσα
 καὶ τοὺς πολέμους τοὺς φρικτούς, τοὺς γέγοναν ἐν Βάρνα·
 ἐγὼ διὰ τὸ ἄπορον καὶ τὸ στενὸν τῆς γλώττης,
 105 καὶ τῶν γραμμάτων ἀμαθὴς καὶ τῆς παιδείσεως, λέγω,
 πολλάκις γὰρ αἰσχύνομαι γράφων τοιούτους λόγους·
 ὑπῆρα λύπη ἐξ ἐμοῦ τὰ τῆς φιλοσοφίας,
 ἐγὼ ποθήσας ἐξ ἀρχῆς τὰ τῆς φιλολογίας,
 γράφω τὸ κατὰ δύναμιν ἐν ἀληθείᾳ τὰ εἶδον.
 110 Ἦλθον οἱ Οὐγγροὶ κ' ἔπεσον 'ς τὰ σύνορα τῆς Βάρνας,
 μετὰ τῆς εὐτολμότητος καὶ ἑπαρσης μεγάλης,
 καὶ ἐν Ἀλισμέρεις κείτουνται οἱ Τοῦρκοι, πλῆθος μέγαν·
 τριμύλλιον ἀπέχασιν μέσον τῶν δυῶν φουσσάτων.

Λόγους ἀπέστειλε ὁ Ἀμουράτμπεης εἰς τοὺς Οὐγγρούς.

- Μήνυμαν ἀξιοτίμητον στέλνει ὁ Ἀμουράτης,
 115 καὶ τῆς γραφῆς οἱ ὅρισμοὶ ἦσαν [οἱ] στίχοι οὗτοι·
 « ἄκουσον, ῥήγα τῆς Οὐγγριᾶς, Μπερνάδε κράλη, αὐθέντη,

94. στεμένην βασιλέαν. — 97. ὄντος. — 98. πολλήλογος. — 99. φρο-
 νήμοι, ainsi accentué. μὲ μελετιμένοι. — 100. ναδοί. — 102. ἄλιν.
 — 105. πεδεύσεως. — 106. ἐσχύνωμαι. — 107. ὑπὸς. — 108. φυ-
 λολογίας. — 109. τῷ. δύναμην. — 110. καί. σύνορα. — 111. εὐτολ-
 μώτης. — 112. ἀλυσμέρεις. — 113. τριμήλιον. φουσσάτων — 114. μή-
 νημα. ἀξιοτίμητον στέλνη. — 115. στίχει. — 116. ῥύγα. οὐγκρίας. αὐ-
 θέντι.

- καὶ Λούξμπανε Ἰάγγκουλα, οἱ πρῶτοι τοῦ φουσσάτου,
 βασταΐξετέ με τρίμερον τῆς μάχης τοῦ πολέμου,
 νὰ τάξω τὰ φουσσάτα μου, καὶ τὰς παρταγάς μου,
 120 νὰ δώσω τοὺς νεοὺς ἐκλεκτοὺς τοὺς ἔχω μετ' ἐμένα,
 νὰ ἀρματώσω τὸν λαόν, ὡς πρέπει καὶ ὡς ἀρμόζει,
 εὐθὺς νὰ πολεμήσωμε, καὶ ὁ θεὸς νὰ δείξῃ.
 Θαρρῶ εἰς ἐλπίδαν, δύναμιν μεγάλου Μαχουμέτη,
 ὅλους ἀπὸ τὸν τράχηλον νὰ δέσω μὲ ἀλυσίδαν,
 125 [νὰ] αἰχμαλωτίσω ἅπαντας καὶ νὰ σᾶς ἀφανίσω. »

Πάλιν ἀντιγράφει βασιλεὺς Ἰάγγκος τὸν Ἀμουράτμπεη.

- Ἰάγγκος γὰρ δεξάμενος λόγους τοῦ Ἀμουράτμπεη,
 ἀντίγραμμαν ἀπέστειλεν εἰς τοὺς Ἰσμηλίτας,
 καὶ τῆς γραφῆς οἱ ὀρισμοὶ ἄκουσον νὰ θαυμάσῃς·
 « Ἀμουράτμπεη, Ἀγαρηνέ, ἐχθρὲ τῆς Ῥωμανίας,
 130 καὶ τῶν Ῥωμανιῶν καταλυτῆς καὶ χαλαστῆς τοῦ κόσμου,
 ἐλπίζω εἰς τὸν δημιουργόν, τὸν μέγαν παντοκράτωρ,
 νὰ κόψω μὲ τὰ χέρια μου, νὰ σὲ ἀποκεφαλίσω,
 κατηγυσμένα, σύντομα, μὲ ἐντροπὴν μεγάλην,
 τὴν ἄχρηστόν σου κεφαλὴν καὶ τὴν μαχαρισμένην,
 135 εἰς τῆς Οὐγγριᾶς τὰ σύνορα ἄτοπα νὰ τὴν ἴδουσιν,
 καὶ τόμην τῶν Ἀγαρηνῶν ποτάμια γῆς νὰ ποίσω,
 μόνον νὰ λείπῃ ἡ δυσπιστία ἐκ τὰ ἐμὰ φουσσάτα,
 νὰ ἐλευθερώσω Ῥωμανιὰν ἐκ τῶν ἐχθρῶν τὰς χεῖρας,
 καὶ τοὺς Ῥωμανιοὺς τοὺς κατηφεῖς ν' ἀνάξω νὰ ὑψηλώσω. »
 140 Τούτους τοὺς λόγους ἔστειλεν μετὰ μεγάλης τόλμης.

122. πολεμήσωμαι. — 123. δύναμην. — 124. τράχηλον. ἀλυσίδαν.
 — 125. ἐχμαλωτίσω. — 127. ἀντίγραμμαν. θαυμάσις. — 129. ἀγαρινέ. —
 130. καταλυτῆς. — 131. δημιουργῶν. — 132. χαίρια. ἀποκεφαλίσω. —
 133. κατηγυσμένα. — 135. οὐγκρίας. ἄτοπανατὴν δούσιν. — 136. ἀγαρι-
 νῶν. πειθήσω. — 137. λύπη. δυσπιστείαν. — 139. κατειγῆς.

Συμβουλευόνται οἱ Οὐγγροί.

- Ἐκεῖνοι γὰρ ἀπέμειναν καὶ εἰς βουλὴν ἐκάτξαν
Μπερνάδος κράλης καὶ ὁ Λούξμπανος, καὶ ὁ μέγας Θεοφάνης
Λέγει ὁ κράλης πρὸς αὐτούς, ζητεῖ τὴν συμβουλὴν τους·
« Ἰάγγκο, μέγα στρατηγέ, καὶ πρῶτε τοῦ φουσσάτου,
145 πόννοι σφιγκτοὶ μὲ ζώνουσιν, καρδιοδιχοτομοῦμαι·
τῆς Πόλης γὰρ ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς ὁ Παλαιολόγος,
ὁποῦ ἔφθειρεν κ' ἐχάλασεν τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων,
ἀπὸ ἀναμελείας του καὶ τῆς εὐθρύπτου φύσης,
συχνά, πυκνὰ μηνύματα αὐτὸς ἡμᾶς ἐμῆνει,
150 τὸ πῶς οἱ Τούρκοι ἐφθάρθησαν καὶ Ἀμουράτης λείπει·
τὰ κάτεργά μας στέκονται καὶ τὸ στενὸν κρατοῦσιν,
κ' ἐλᾶτε, συντομέψετε μετὰ ἡμεῶν φουσσάτου.
Τώρα θωρῶ πλῆθος λαοῦ, ἀρίφνητα φουσσάτα,
θωρῶ τὸν Καραντζάμπεη, ἀνατολῆς αὐθέντην.
155 φλάμουρον ἀξιόλογον, ἐξῆντα χιλιάδας·
πάλιν ὁ Ἀμουράτμπεης μὲ ἐκατὸν καὶ πλέον!
τὰ κάτεργα καὶ ὁ βασιλεὺς τί γὰρ ἐπικρατοῦσαν,
τί πέραμιν ἐδάσταξεν καὶ τί στενὸν ἐκράτει
ὁ σαθροφόρος βασιλεὺς, ὁ πάντων ἀμελήτης;
160 ἤλπιζα εἰς τοὺς λόγους του, ἐθάρρουν ἔς τὰς γραφάς του,
καὶ ἦλθα, ὡς πικαλλητής, μετὰ ὀλιγοῦ φουσσάτου. »
Ταῦτα τὰ λόγια εἶρηκεν ὁ κράλης ὁ Μπερνάδος,

Titre. συμβουλευόνται. οὐγγροί. — 141. οὔτοι dans le ms. au lieu de ἐκεῖνοι. — 142. θεοφάνεις. — 145. σφιγκτοί. καρδιοχιτομοῦμαι. — 147. εὐθυρεν καί. — 148. ἀθρίσθου. — 149. ἐμύνει. — 150. λύπη. — 152. καί. λυγοῦ. — 153. ὁραθορῶ. — 155. Après λείπη, le ms. donne ἡ δυσπιστεία εἰς τὰ ἐμὰ φουσσάτα, répétition d'une partie du vers précédent par suite d'une distraction du scribe. — 156. παιήσω. — 157. Le ms. donne τί au lieu de καί. — 160. ἐθάρρουν. — 161. ὀλύγου. — 162. ἤρηκεν.

- καὶ παρευθὺς ὁ Λούζμπανος οὕτως ἀπειλογήθη·
 « ἀλήθεια λέγεις, θαυμαστὴ κράλη, μοῖσι Μπερνάδε,
 165 ὡς ἀκρίδες καὶ μέρμηγκας ἐξίσταμαι καὶ βλέπω·
 νὰ φύγωμε ἔναι ἀδύνατον, νὰ δουλωθῶμεν ὄχι,
 χωρὶς πολέμου ταραχὴ αὐτοὶ νὰ μᾶς νικήσουν,
 καὶ κάλλιον ν' ἀποθάνωμεν ἀπάνου ἔς τὸ σπαθί μας,
 μετὰ τιμῆς καὶ ἔπαινος, χωρὶς κατηγορίας. »
 170 Ταῦτα τὰ λόγια καὶ βουλὴ ἦτον τοῦ Λούξ τοῦ μπάνου.

Λόγια τοῦ μεγάλου Ἰάγγκου πρὸς τὸν κράλη.

- Ὁ μέγας, [ὁ] θεόπεμπτος, καὶ ὁ μέγας Θεοφάνης,
 Ἰάγγκος ὁ πανθαύμαστος λέγει ἀνδρειωμένα·
 « κράλη Μπερνάδε εὐγενικέ, καὶ τῆς Οὐγγριᾶς αὐθέντη,
 εὗχου νὰ λείπη ἡ δυσπιστία εἰς τὰ ἐμὰ φουσσάτα·
 175 ἂν τοῦτο λείπη ἐξ ἡμῶν, ὅρκον τρανὸν σὲ δίδω,
 θαρρῶ εἰς τὸν δημιουργὸν, ποτάμια γῆς νὰ ποίσω
 αἶμα ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ νὰ θαυμάσῃ ὁ κόσμος,
 καὶ νὰ δουλώσω εἰς χεῖρά σου μὲ ἄλυσον τοὺς Τούρκους. »
 Αὐτοὶ γὰρ ἦσαν ἡ βουλὴ καὶ τῶν Οὐγγρῶν οἱ λόγοι.
 180 Τὸ μεσονύκτιον ἔφτασεν, καὶ ἡ κραυγὴ σιμόνει,
 καὶ οἱ πάντες ἡρματώθησαν μετὰ μεγάλου θράσους,
 καὶ τοῦ ἡλιοῦ ἀνάτελμα πλησιάζουν τὰ φουσσάτα,
 πλησιάζουν ἡ παραταγαῖς καὶ τὸ κᾶθὲν ἀλλάγι,
 ρίκτουν τὰ ἴπανωκλίβανα, ἔλαμψαν τ' ἄρματά τους,

163. παρευθεῖς οὕτως. ἀπειλογήθη. — 164. μοῖσι (ital. *messer* ou *misser*). — 165. ἀκρεῖς. μέρμηγκας. ἐξήσταμα. — 166. φύγομαι ἔναι. δουλοθῶμεν ὄχει. — 168. στωσπαθήμας. — 173. οὐγχρία αὐθέντι. — 174. λίπει. δυσπιστεία. φουσσάτα. — 175. λύπη ἡ δυσπιστεία et la fin du vers précédent que le scribe a répétée par inadvertance. — 176. θαρῶ. πεύσω. — 179. τῇ au lieu de καί. — 180. εὔτασεν. σιμόνη. — 182. φουσσάτα. — 183. εἰ. ἀλλάγη. — 184. ρύκτουν.

- 185 κάμνουν θωριὰν ἀγγελικὴν καὶ εὐτολμίαν μεγάλην.
 Τίνος ψυχὴ νὰ ἡύρισκετον 'ς τὴν ὥραν ἐδεκείνην
 νὰ μὴν ἐμετατέρεπετον καὶ ἀνάστητος νὰ γένη;
 μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἄρχοντες, ἄστοχον τὸ συγγράφω.
 Ἐκ τὰς ἀρχὰς οἱ Ἀγαρηνοὶ ὑπειτροπὴν ὑπῆραν,
- 190 πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν βατοκλαδοκρυβοῦνται,
 παίζουν ἀρίφνητα ὄργανα ἀπαι τῶν δυῶν τὰ μέρη,
 τρουμπέτταις καὶ ἄλλα μουσικὰ Οὐγγρῶν καὶ Ἰσμηλίτων,
 ἀρίφνητα παιγνίδια, ἔξω τῆς φύσεως λέγω,
 ὡς τὰ πουλιὰ πετάμενα ἐπὶ τῆς γῆς ἐπέφταν.
- 195 στένουνται ἀπὸ μιὰν μεριάν, καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ἄλλην,
 γίνεται ὄχλος πάνφρικτος, καὶ τρόμος, καὶ φοβέρα,
 καὶ ταραχὴ, καὶ μουγκρισμός, καὶ σεισμογῇ μεγάλη,
 καὶ τὰ φαριὰ συχνοπηδοῦν καὶ πόλεμον ζητοῦσιν.
 φλάμουρον κλένει ἐκ τῶν Οὐγγρῶν εἰς τοὺς Ἰσμηλίτας,
- 200 καὶ ὅλους τοὺς ἀζάπιδας, τοὺς κατειχαγιά Ἀμούρην,
 ἐσκότωσαν καὶ ἐκοψαν, ἐφθείρασιν ὡς πάχνη.
 ξεθαίνει πάλιν ἕτερον φλάμουρον εἰς τοὺς Οὐγγρούς,
 θνήσιν μεγάλην πολεμοῦν καὶ αὐτοὺς ὥσπερ τοὺς πρώτους.
 Βλέπουν οἱ Τοῦρκοι θέαμα τὸ γίνεται εἰς αὐτοὺς,
- 205 φρίττουν καὶ τρέμουν παντελῶς τὸ ἄφοβον, τὴν τόλμη,
 καὶ τὴν πολλὴν ἀποκοτιάν, τὴν ἔχουσιν οἱ Οὐγγροί.
 Ταῦτα ὁ Καρατζάμπεης, αὐθέντης ὁ μέγας,
 αὐθέντης τῆς ἀνατολῆς, ὁ μέγας στρατιώτης,
 τὸν εἶχαν οἱ Ἀγαρηνοὶ φρικτὸν καὶ ἀνδρειωμένον.

185. ἀγγελικὴν. — 187. ἀνέστητος νὰ γένει. — 188. ἀρχωντες. σιγράφω. — 189. ἀγαρινοί. ὑπειτροπὴν ὑπείραν. — 190. πολεῖ. ἀγαρηνῶν βατοκλαδοτριβοῦνται. — 191. πίζουν. — 193. παγνίδια. — 194. ἐπευταν. — 195. ἄλλοι. — 196. γύναιτε πάνφρικτος. φοβερά. — 198. συχνοπηδοῦν. — 199. κλένη. — 201. εὐθέρασιν. — 202. ξεθένη. οὐγκρους. — 203. θνήσιν μεγάλην τοὺς. πρώτους. — 204. γύνεται. — 206. πολλὴν. οὐγκροί. — 207. αὐθέντης. — 209. ἔχαν.

- 210 καὶ τοῦ μεγάλου ἀφεντὸς Μουράτμπεη Ὀτμάννου
ἦτον γαμπρὸς του ὁ Καρατζᾶς, εἶχεν τὴν ἀδελφὴν του·
τρέχει αὐτὸς μετὰ σπουδῆς, λέγει τὸν Ἀμουράτην.

Λόγους τοὺς εἶπεν ὁ Καρατζάμπεης τοῦ Ἀμουράτμπεη.

- « Σουλτάνε μέγα, θαυμαστὲ Μουράτμπεη Ἀτουμάννε,
τῶν Μουσουλμάνων ἡ ἐλπίς, ἡ αὐξήσις καὶ πλοῦτος,
215 σήμερον παραδίδω σε ζωὴν καὶ θάνατόν μου,
ἀντὶς τὴν αὐθεντεία σου νὰ 'σέμπω ν' ἀποθάνω.
Θαρρῶ εἰς ἐλπίδαν δύναιμι μεγάλου Μαχουμέτη
νὰ χύσω αἷμα οὐγγρικο, νὰ φθείρω, νὰ χαλάσω,
μεγάλην δόξαν καὶ τιμὴν νὰ φέρω πρὸς ἐσένα. »
220 Ταῦτα ὁ Καρατζάμπεης ἐλάλησεν καὶ εἶπεν,
καὶ ὁ μέγας Ἀμουράτμπεης τοιαῦτα ἀπηλογήθη.

Ἀπηλογία τοῦ Ἀμηρά εἰς τὸν γαμπρό του τὸν Καρατζάμπεη.

- « ὦ φίλτατε, παμφίλτατε καὶ πολυαγαπημένε,
καὶ στύλε ἀφωρότατε, τεῖχος τῶν Μουσουλμάνων,
θέλω, συγκαταβαίνω το, νὰ σὲ συναποθάνω,
225 θέλω καὶ προαιροῦμαι το νὰ συνθαρπῶ μαζήττza,
ὄρκον σὲ κάμνω δυνατόν, ἂν ζῆς καὶ ἀποθάνης,
ἡ ψυχὴ μου ν' ἀπηλογηθῇ εἰς τὸν ἐκεῖθεν κόσμον,
εἴ τι ποιήσω εἰς ἐσὲν καὶ εἰς ὅλο σου τὸ γένος. »
Κλένει ὁ Καρατζάμπεης, δουλωτικὰ ἐπροσκύναν,
230 καὶ τὸ τουμπάνι του ἔδωκεν, 'ς τοὺς Οὐγγρούς ἐκατέβην·
εἶχεν φουσσάτο δυνατόν, ἐζῆντα χιλιάδας,

214. ἐλπίς. — 215. παραδείδω. — 216. νά. — 217. θαρῶ. — 218. οὐγγρικο, φθύρω. — 221. ἀπιλογίθην. — 222. πολλή. — 224. συγκαταβαίνοτο. — 225. προερούμε. μαζήττza. — 228. ἦται. ὅλω. — 229. κλένι. ἐμπροσκύναν. — 230. τουμπάνη. οὐγκρους. — 231. φουσσάτο.

ὅλον ἀλλάγια θαυμαστά, ἀνατολῆς φουσσάτον,
καὶ μετὰ θράσου τοῦ πολλοῦ 'ς τοὺς Οὐγγροὺς κατηβάνουν.

- Καὶ τότε Ἰάγγκος ὁ φρικτός, ὁ μέγας ἀνδρειωμένος,
235 λέγει πρὸς τοὺς ἀγούρους τοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἐδικούς του·
« φαίνει με αὐτὸς ποῦ ἔρχεται, αὐτὸς ποῦ κατηβάνει,
μὲ τόσον θράσος δυνατὸν καὶ πληθυσμὸν φουσσάτου,
νὰ ἔναι ὁ Ἀμουράτμπεης, ὁ μέγας ὁ σουλτάνος,
παρακαλῶ σας, ἀδελφοί, αὐθένταις ἀνδρειωμένοι,
240 οὔλοι ἅς ἀποθάνωμεν μετὰ τιμῆς καὶ δόξης,
οὔλοι ἅς ἀνδραγαθήσωμε, σὲ μᾶς δειλιὰ μὴ γένη. »
Ἐπέρασέν τους ὁ θυμός, ἐσμίζαν τὰ φουσσάτα,
μεγάλη θνήσι καὶ ἀπειλὴ ἐγένετον εἰς αὐτοὺς·
τίς ἄρα δυνήθη νὰ 'πῇ, καταλεπτὸν νὰ γράψῃ;
245 Ἄλλ' ὅμως πρὸς τὸ κείμενον νὰ στρέψωμεν τὸν λόγον.
Τρία κοντάρια μούρτεψαν, 'ς τὸ στῆθος τὸν ἐδῶκαν,
ὀρθὸν τὸν ἐβαστούσασιν ἀπάνου εἰς τὸ ὕψος,
τὸν μέγαν Καρατζάμπεην, ἀνατολῆς αὐθέντην.
Στραφὴν ἰδεῖν οἱ ἕτεροι τὸ θέαμαν ἐτοῦτο,
250 τὰ ὀπισθεν ἐγύρισαν καὶ τὴν δειλιὰν ἐπῆραν·
οἱ Οὐγγροὶ ἐξοπίσω τοὺς θνήσιν μεγάλην κάμνουν,
καὶ τότε ἐπληρώθηκεν ἡ προφητεία ἐκείνη·
« ὁ υἱ[ὸς] μετακινήσεται καὶ διώξει χιλιάδας. »
Καὶ τί νὰ γράφω τὰ πολλά, μακρένω καὶ τὸν λόγον;
255 ἔξαπορεῖ μου ὁ λογισμός, αἱ χεῖρες καὶ [ἡ] γλῶττα·
τί φόνος καὶ καταιλυμὸς ἐγένετον 'ς τοὺς Τούρκους!
ὥσπερ τριγωνοχάλαζον ποῦ πέσῃ εἰς τὸ χωράφιν,

232. φουσσάτον. — 233. πολλοῦ. εἰς. — 236. φαίνῃ. — 237. τόσων θράσος. πληθυσμῶν φουσσάτου. — 241. ἀνδραγαθήσωμαι. — 242. θυμῶς ἐσμηξαν. — 243. ἀπειλὴ ἐγένετον. — 245. κοίμενον. — 246. Après κοντάρια, on lit dans le ms. οὐκρίκα (sic). — 250. ἐποίραν. — 253. μετακυνήσεται. διώξη. — 255. ἔξαπορὴ μου ὁ λογησμός. — 256. κατελημὸς ἐγείνετον. — 257. τριγωνοχάλαζον. πέσι. τὸ χωράφιν.

- καὶ νὰ νεκρώσῃ στάχυνας, εἰς γῆν νὰ ἐξαπλώσῃ·
οὕτως ὁ μέγας στρατηγός, ὁ βασιλεὺς Ἰάγγκος,
260 τοὺς Τούρκους ἐκατέθεκεν ἔς τὴν γῆν ἐξηπλωμένους·
θέαμαν μέγαν, ἄπειρον, τοῦτο ποτὲ οὐκ ἤκούστην.
Καὶ τότες ὁ μπεγλέρμπεης, τῆς δύσης ὁ αὐθέντης,
ἐξέστην ἐκ τοῦ λογισμοῦ, ὁ νοῦς του ἐπαρπαρήθη,
ἐπαίρνει τὰ φουσσάτα του, ἔς τοὺς Οὐγγρους ἐκατέβην·
265 χιλιᾶδας ὀγδοήκοντα εἶχεν αὐτὸς φουσσάτον·
τὸ φλάμουλόν του ἐκλινεν ὁ Λούξμπανος αὐθέντης,
καὶ κράζει τὰ φουσσάτα του, εἰς αὐτοὺς ἐκατέβην,
ἀπάνου εἰς τὸν μπεγλέρμπεη εὐτολμα καταϊθαίνει.
Καὶ τίς τοιαῦτα νὰ θεωρῇ νὰ μὴν ἀναισθητήσῃ;
270 ὥσπερ νὰ βρέχῃ ὁ οὐρανός, ποτάμια νὰ κατὰίβουν,
ταῦτα ποτάμια ἔτρεχαν Ἀγαρηνῶν τὸ αἶμαν.
Ταῦτα ἐνεκατώρθησαν οἱ Οὐγγροι ὥσπερ θηρία,
φεύγουν οἱ Τούρκοι ὀπισθεν, κρύβονται εἰς τοὺς δάσους.
Μόνον αὐθέντης ἔστεκεν ὁ μέγας Ἀμουράτης,
275 μὲ ὅλους τοὺς γενίτζαρους καὶ μὲ τοὺς ἐδικούς του.
Φόβος καὶ τρόμος καὶ δειλιὰ ἐσέμπην εἰς τοὺς Τούρκους·
γλυτόνει ὁ μπεγλέρμπεης μόνος, μεμονωμένος,
τρέχει ἔς τὸν Ἀμουράτμπεη, τὸν μέγαν τὸν αὐθέντη,
ἐβάστην εἰς τὸν νόμον του σπαθὴν ἐκλαμπρυσμένον·
280 μὲ θρήνος καὶ μὲ βρυχισμόν τὸν Ἀμουράτην λέγει.

258. νεκρῶσει στάχιας. — 259. στρατιγός. — 260. ἐξηπλωμένους. —
264. ἐπαίρνη. φουσσάτα. — 267. κράζη. φουσσάτα. ἐκατεῦην. — 268. μπε-
γλέρμπεϊ. κατεβένη. — 269. θεωρεῖ. ἀναισθητήσει. — 272. ἐνεκατώρθησαν.
θηρία. — 274. αὐθέντις. — 277. γλυτόνι. μεμονομένος. — 278. τρέχη.
αὐθέντι. — 279. εἰς τὸν νόμον. σπαθὴν. — 280. θρίνως.

Λόγους ἐσύντυχεν ὁ μπεγλέρμπεης, τὸν Ἀμουράτην λέγει.

- « ὦ θαυμαστέ, πανθαύμαστε αὐθέντη τῶν αὐθέντων,
οὐκ ἔλεγά σου πρὸ καιροῦ κ' ἐπληροφόρενά σε,
ὅταν ὑπᾶμεν 'ς πόλεμον καὶ εἰς μάχην νὰ σταθοῦμεν,
οἱ Τοῦρκοι δυὸ μεριαῖς κρατοῦν, νὰ διώξουν καὶ νὰ φύγουν,
285 καὶ θέλω πάθην ἐντροπὴν, κατηχυσμὸν καὶ λύπην; »
Καὶ ὁ μέγας Ἀμουράτμπεης αὐτὸν ἀπηλογήθη·
« σηκώσου, καθάλλικευσε καὶ στάθησε εἰς τὴν μέσσην,
καὶ τάξε τὰ φουσσάτα σου καὶ τὰς παραταγὰς σου·
οὐκ ἔναι τώρα ὁ καιρὸς εἰς τὰ μὲ συντυχαίνεις·
290 τοὺς Οὐγγρούς βλέπω ὡς μουχθερὰ σ' ἐρέναν κατηβαίνουν. »
Καὶ ὁ μέγας Ἀμουράτμπεης λέγει τοιούτους λόγους·
« παιδιὰ μου, παλληκάρια μου, συντρόφοι ἐδικοί μου,
γενίτζαροί μου, ἀφένταις μου, καὶ σιδηρόν [μου] κάστρον,
ἀσπρόκαστρον μου δυνατὸν καὶ ἀφυρέ μου πύργε,
295 σήμερον πέφτω εἰς ἐσᾶς, νὰ ζήσω, ν' ἀποθάνω,
εἴ τινα εὖρω πρόθυμον ἐδᾶ τὴν ὥραν ταύτην,
πολὺν καλὸν καὶ παρρησιᾶ ἐκείνον νὰ ποιήσω,
βλέπω, θωρῶ, χανόμεθεν καὶ βούλωμαι νὰ φύγω. »

Λόγια τοῦ γενίτζαρη πρὸς τὸν Ἀμυράν.

- Καὶ εἰς ἐκ τοὺς γενιτζάρους του, καλὸς καὶ πείρασμένος,
300 τὸ ἄλογόν του σταματᾷ, τὰ βέτενά του πιάνει,
τὸν Ἀμουράτην ἔλεγεν θρασεᾶ καὶ θυμωμένα·

Titre. λόγιους ἐσύντυχεν. — 281. αὐθέντι. — 282. πρὸς. ἐπληροφόρενάσε.
— 283. ἡπάμεν. — 284. μερές. — 285. κατιχησμόν. — 286. ἀπειλωγίθην.
— 287. σηκώσου καθάλλικευσε. — 289. καιρῶς. συντυχένης. — 290. οὐγ-
κρους. κατηθένουν. — 292. πεδία. παληκάρια. — 293. ἀφένταις. —
294. ἀφυρόν. — 295. πεύτο. νά. — 298. θῶ (sic), la seconde syllabe a
été omise par le scribe. βούλωμαι. — 299. καλῶς. — 300. πιάνη.

- « σουλτάνε, αὐθέντη θαυμαστέ, Μουράτμπεη Ἀτμάννε,
 ἀπέζεφε ἐκ τὸ ἄλογο τώρα τὴν ὥραν τούτην,
 νὰ ἀποθάνῃς μετ' ἐμᾶς καὶ ἡμεῖς μαζί μετὰ σε.
 305 εἰ γὰρ καὶ βούλεσαι ὀπίσθεν εἰ θέλεις τοῦ νὰ φύγῃς,
 μὰ τὴν χρυσὴν σου κεφαλὴν, καὶ τολμηρὰ σὲ λέγω,
 ἀτός μου μὲ τὰ χέρια μου ἐσένα νὰ φονεύσω. »
 Ἀκούσας τοῦ γενίτζαρη λόγους, ὁ Ἀμουράτης
 πεζεύγει ἐκ τὸ ἄλογον, πόρταν μεγάλην κάμνει,
 310 παλούκια πλῆθος ἔμπηξεν τριγύρωθεν τῆς τέντας.
 Στήνουν καμήλια περισσά, μουλάρια καὶ ἵππους·
 τριγύρου γύρου τᾶδεςκν στερεὰ μὲ ἀλυσίδας,
 καὶ ὡς κάστρον ἀφυρώτατον, τεῖχος ὠχυρωμένον,
 ἔποικεν ὁ Ἀμουράτμπεης κ' ἐσέμπην εἰς τὴν μέσσην,
 315 βούλεται νᾶρθῇ τὸ βραδύν, νὰ σκοτεινιάσῃ ἡ νύκτα,
 καὶ περνῶν τὸ μεσιάνυχτο νὰ φεύγουν ἔξοπίσω.
 Τί τὰ πολλὰ πολυλογῶ, μακρένω καὶ τὸν λόγον;
 ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀνάτελμα ἕως ὥρας ἐννάτης,
 ἑπτὰ φορές ἐσύντριψαν οἱ Οὐγγροὶ τοὺς Μουσουλμάνους.
 320 Τί συντριμμόν, καταιλυμόν, καὶ τί φθορὰ νὰ γράφω
 καὶ ἀπειλὴν ὅπου ἐγένετο εἰς τοὺς Ἰσμαηλίτας!
 Ἐπесαν τῆς ἀνατολῆς ὅλα τῆς τὰ φουσσάτα,
 τὸ πεζικόν, οἱ ἀζάπιδες, οὗλοι οἱ ἀκηντζίδες.
 Φόβος καὶ τρόμος καὶ δειλιὰ ἐσέμπην εἰς τοὺς Τούρκους,
 325 πάλιν ἐπεχωρίσθησαν εἰς μέρος τὰ φουσσάτα,
 μετὰ τῆς νίκης καὶ τιμῆς καὶ δόξης τῆς μεγάλης.
 Οἱ Οὐγγροὶ ἐγυρίσασιν εἰς τὴν αὐτῶν κατοῦνα,
 πεζεύγουν τάχα ὀλιγὸν μικρὸν νὰ ἀνασάνουν,

302. αὐθέντι θαυμαστέ. — 303. ἄλογο τώρα. — 305. θέλεις. — 306. τολ-
 μურά. — 307. φονεύσω. — 308. πεζεύγει. — 309. κάμνη. — 310. ἔμπει-
 ξεν. — 311. στήνουν περισσά. — 312. ἀλυσίδας. — 313. ὠχυρωμένον. —
 314. ἔποικεν. — 316. μεσιάνυχτο. — 317. πολυλογῶ. — 319. οὐγγροὶ. —
 321. ἐγένετο. — 323. πεζικόν. ἀζάπιδες. — 324. ἐσένμπην.

- μέ τὰς χαρὰς καὶ σκιρτησμοὺς καὶ ἔπαρσις μεγάλης·
 330 ἐθάρρεσαν καὶ ἐλπίζασιν ἐνίκησαν τὸν κόσμον.
 Τί τὸ λοιπὸν ἐγίνετον ἔς τοὺς Οὐγγροὺς καὶ εἰς τοὺς Βλάχους;
 ἐκάτξαν εἰς τὴν συμβουλὴν οἱ Οὐγγροὶ τί νὰ ποίσουν,
 ὁ κράλης καὶ ὁ Λούξμπανος καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰάγκος·
 « ἴπετε, μεγάλοι ἄρχοντες, ἔνδοξοι στρατιώταις,
 335 βλέπω τὴν νίκην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐχάρισέν την,
 τοὺς Τούρκους ἐτροπώσαμεν ἀναίσχυντα, ἐναντία,
 καὶ τὸ ἐπετερπόμεσθην, καὶ τὸ παρακαλοῦμην,
 τὸ ἐδέετο ἡ ἐκκλησιὰ τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Πόλης,
 ἡμᾶς τὸ εὐεργέτησεν ὁ μέγας παντοκράτωρ.
 340 Θέλω τὸν Ἀμουράτμπεη, τὸν μέγαν τὸν αὐθέντη,
 ἀτός μου νὰ τὸν καταιβῶ ἔς τὴν τέντα του ἀπέσω,
 νὰ κόψω τὸ κεφάλι του μὲ τὰ ὀδικά μου χέρια,
 τὸ αἷμαν τῶν γενιτζαρῶν νὰ πιοῦσιν τ' ἄλογά μου,
 καὶ λαμπροτάτον ἄκουσμα νὰ λάβῃ τ' ὄνομά μου. »

Λόγια τοῦ Ἰάγκου πρὸς τὸν κράλην.

- 345 « Αὐθέντη κράλη εὐγενικέ, Μπερνάδε τιμημένε,
 δὲν πρέπει τοῦτο τὸ λαλεῖς, νὰ γένη οὐχ ἀρμόζει,
 νὰ πᾶς ἀτός σου εἰς πόλεμον καὶ ἂν συμβῇ νὰ λάβῃς,
 ἔχασες τὰ φουσσάτα σου καὶ τὰς παραταγὰς σου,
 τοῦτο τολμῶ καὶ λέγω το, βάρος μὴδὲν τὸ πάρης·
 350 στέκου ὡς κάστρον ἀφυρόν, μὴδὲν παρασαλεύσης,
 καὶ ὡς πύργος ὀχυρώτατος ἔς τὴν τέντα σου ἀπέσω,
 μὲ ὅλα τὰ φουσσάτα σου, μὲ τὰς παραταγὰς σου,

330. ἐθάρρεσαν. — 331. ἐγύνετον. — 332. οὐγγροὶ. — 334. πέται. —
 336. ἀνέσχυντα. — 339. ἐβεργέτησεν. — 340. αὐθέντι. — 341. κατευβῶ.
 — 342. κεφαλῇ. χείρια. — 343. ποιοῦσιν. — 345. αὐθέντι. εὐγενικέ. —
 346. λαλῆς. — 347. σηνδῆ. — 350. ἀφυρῶν. — 351. ὀχειρώτατος. —
 352. ὅλλα. φουσσάτα.

καὶ ἄφες ἐμὲ νὰ καταιβῶ, νὰ πάγω κατ' ἐκείνων,
 ἔς τὴν τέντα τοῦ Ἀμουράτμπεη καὶ νὰ τοὺς ἀφανίσω.

- 355 Ἄν ἀποθάνω καὶ χαθῶ, ποσῶς ζημιὰ οὐκ ἔναι,
 μόνον ἡ αὐθεντεία σου νάσαι ἀφυρωμένος. »
 Καὶ εἰς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τὸν κράλη μύστης λέγει.

Λόγοι οὓς εἶπεν ὁ κακόπιστος τὸν κράλην.

« Εἶδες, αὐθέντη, ἐπιβουλὴν καὶ κακοτρόπου ἀνθρώπου
 δυσκυβουριά, ποῦ βούλεται ἐπίβουλος Ἰάγγκος!

- 360 Οἵτινες κροῦσιν τὰς σπαθιαῖς ; οἱ δοῦλοί σου οἱ Οὐγγροι·
 οἵτινες εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὰς ἀνδραγαθίας;
 καὶ στάζει ἐκ τοῦ ἀγκῶ[νός] μου αἷμαν τῶν Μουσουλμάνων,
 καὶ αὐτὸς ὑπῆρεν τ' ὄνομα καὶ τὴν κοινὴν εὐφήμην·
 τὸν κόσμον ἐκερδέσαμεν, οἱ Τοῦρκοι ἐφθαρτῆκαν,
 365 μόνον ὁ Ἀμουράτμπεης, μὲ τοὺς γενίτζαρούς του,
 καὶ βούλεται ὁ κακότροπος, ὁ δύσπιστος Ἰάγγκος
 τάχα νὰ ποίσῃ ὀλιγὸν μικρὸν κατορθωμάκιν,
 νὰ πέσῃ ὁ κόσμος εἰς αὐτόν, τὸ ἔπαινος καὶ ἡ φήμη,
 δίχως ἀνδρείαν ἢ προκαπὴν, μόνον μὲ πονηρίαν. »
 370 Ἀκούσας ταύτην τὴν βουλὴν ὁ κράλης ὁ Μπερνάδος
 τὸν Ἰάγγκον ἀπεκρίθηκεν τάχατε θυμωμένα.

Λόγια τοῦ κράλη πρὸς τὸν Ἰάγγκον.

« Καλὴ ἔναι ἡ προθυμία σου, Ἰάγγκο στρατιώτη,
 ἡμεῖς νὰ κατορθώνωμε καὶ ἡμεῖς νὰ πολεμοῦμε,
 ἡ δόξα καὶ τὸ ἔπαινος νὰ πέφτῃ εἰς ἐσέναν·

354. κατευθῶ. — 355. ἀφανήσω. — 356. νάσε. — 357. μίσταις. —
 358. ἔδες. — 360. ἤτοινας. — 361. ἀγκῶμου. — 367. πίσει. ὀλόγον.
 κατορθωμάκην. — 368. πέσι. φήμοι. — 369. δίχοι. — 371. τεθυμομένο.
 — 373. ὑμεῖς. κατορθώνομαι. — 374. πεύτη.

- 375 ἐγὼ μαι αὐθέντης φυσικῶς καὶ ῥήγας τῆς Οὐγγρίας,
καὶ πρέπει καὶ ἀρμόζει με ἐγὼ νὰ πολεμήσω
τὸν μέγαν Ἀμουράτμπεη, αὐθέντη Μουσουλμάνων·
ὁ βασιλεὺς μὲ βασιλεῖ θέλει νὰ πολεμήσῃ,
αὐθέντης εἶμαι καὶ ἐγώ, καὶ θέλω μὲ αὐθέντην,
380 τὴν ὥραν τούτην βούλομαι, θέλω νὰ πολεμήσω,
ἔς τὴν τέντα τοῦ Ἀμουράτμπεη ἀπέσω νὰ καταίξω. »
Ἐνίκησέν τον ἡ ὄρεξι, ἀπῆρέν τον τὸ θράσος,
σπουδαῖα καὶ ἀνεξόρθωτα μετὰ ὀλίγην γνῶσιν,
ἔς τὴν τέντα τοῦ Ἀμουράτμπεη ἀπέσω καταιθαίνει.
385 Ἦσαν τὴν πόρταν ἀφυρὴν τριγύρου μὲ ἀλυσίδες,
μὲ τὰ καμήλια γύρωθεν μουλάρια καὶ ἵππους,
καὶ κόπτουν, σκίζουν καὶ χαλνοῦν τὴν πόρταν καὶ σεμπαίνουν,
καὶ φθείρουν καὶ καταιλοῦν, εὐγάζουν τὸν αὐθέντην,
τὸν Ἀμουράτην ἔβγαλαν ἐκ τὸ κατουνοτόπι·
390 πέφτουν οἱ Βλάχοι μὲ σπουδῆς [καὶ] τὸν χάζνᾶν ἐπῆραν,
τὰ πράγματα ἐδράξασι μεγάλου τοῦ αὐθέντη,
ὥς εἶδασίν τ' ἀμέτρητα, τὸν πλοῦτον τὸν μέγalon,
ἐμπρὸς ὀπίσου ἐγύρισαν οἱ Βλάχοι εἰς τὴν κατουναν,
ὁ κράλης ἐπολέμιζε μὲ ὀλιγοστοὺς ἀνθρώπους·
395 στραφῆν ἰδεῖν ὁ Ἀμνηρᾶς τὴν εὐτολμιὰν τοῦ κράλη,
μὲ ἄριστην ἀποκοτιὰ καὶ θράσον θηριῶδες,
καὶ πολεμίζει ἰσχυρὰ καὶ καταιλεῖ τὴν πόρταν,
μόνον ὁ κράλης μὲ ὀλιγοὺς τετρακοσιοὺς ἀνθρώπους
βάνουν καὶ στερεόνουνται καὶ δύναμιν ἐπῆραν·

375. αὐθέντης φυσικῶς. ῥύγας. οὐγγρίας. — 376. ἀρμόζημαι. — 377. αὐ-
θεντι (sic). — 378. θέλη. — 381. κατέβω. — 382. ὠρεξει ἀπείρεν. —
383. ὀλύγην. — 384. κατεθένει. — 385. ἀλυσίδες. — 386. καμήλια.
— 387. σκύζουν. σεμπένουν. — 388. φθῆρουν. — 389. κατουνωτό-
πει. — 390. πεύτουν. ἐπεῖραν. — 391. αὐθέντι. — 392. ὀσίδασιν. τὰ ἀμέ-
τρητα. — 393. ἐγύρησαν. — 394. ἐπολέμηζε. ὀλυγιστούς. — 397. κα-
τελήτην. — 398. ὀλύγους. — 399. δύναμην. ἐπαῖραν.

- 400 γυρίζουν οἱ γενίτζαροι, καὶ βάνουν τοὺς ἑς τὴν μέσσην,
καὶ πολεμίζουν δυνατὰ ἕως δύσεμαν ἡλίου·
μὲ τὰ σαγιττοδόξαρα τὰ ἄλογά τοὺς σφάζουν·
ὑπιτροπὴν ἐπήρασιν οἱ Οὐγγροὶ μὲ τὸν κράλην·
βούλεται εἰς τὴν κατοῦναν τοῦ νὰ φύγη, ἂν ἔμφορέση.
- 405 Καὶ εἰς ἐκ τοὺς γενίτζαρους, ἐκ τῶν Ρωμαιοῶν τὸ γένος,
τὸ ὄνομάν τοῦ Χαμουζᾶς, καλὸς, ἀνδρειωμένος,
μεσαῖος, χαμαδόπλατος, ἦτον τριακοντάρης,
ὡς δράκων ἐβρυχήσθηκεν, ἑς τὸν κράλην καταιβάνει,
καὶ τὸ ἄλογόν τοῦ ἔδωκεν ἑς τὸ ἔμπροστινὸν ποδάρην,
- 410 εἰς τὸ ποδάρην τῷδωκεν πεζὸς μὲ τὸ μανάρι,
καὶ πάραυτα τὸ ἄλογον ἐμύτισεν τοῦ κράλη,
ἔπεσεν χάμα παρευθὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ῥήγας,
ἐβγάξει τὸ μαχαῖρίν τοῦ ὁ Χαμουζᾶς ἐκεῖνος,
καὶ κόπτει τὸ κεφάλιν τοῦ, στήνει το ἑς τὸ κοντάρην.
- 415 Ὅσοι κατεχωρίσθησαν ἑς τὴν πόρταν τοῦ Ἀμουράτη,
οὐδὲ τινὰς ἐγλύτωσεν, ὅλους ἐκατεκόψαν·
μηδὲν μακρύνω τὴν γραφὴν, πλατύνω καὶ τὸν λόγον,
τὴν κεφαλὴν ἐστήσασιν ἀπάνου εἰς τὸ κοντάρην,
κραυγὴν μεγάλην πολεμοῦν οἱ Τοῦρκοὶ καὶ φωνάζουν,
- 420 τὰ πουλιά πετάμενα ἔπεφταν καὶ φωνάζουν, [χοὺς
καὶ καταπάνου ὄρμησαν ἑς τοὺς Οὐγγροὺς καὶ εἰς τοὺς Βλάχ-
πολὸν φουσσάτον ἑσύντριψαν οἱ Τοῦρκοὶ ἀπὰ τοὺς Οὐγγροὺς,
μετὰ τροπῆς καὶ χαλασμοῦ ὑπᾶν εἰς τὴν κατοῦναν,
βρυχῶνται, κλαίουں, δειλιοῦں, ἐξαποροῦں καὶ φρίττουν,
- 425 ὥσπερ πουλιὰ ἐσκόρπισαν εἰς κάμπους καὶ εἰς λαγκαδάς.

400. μέσσην. — 402. μετὰσσαγιττοδόξαρα. — 403. ὑπητρωπὴν ὑπείρασιν. οὐγγροὶ. — 404. ἔμφορέσει. — 408. καταιβάνει. — 409. στόμπροστυνῶν. — 410. στομπροστυνόν (sic) ποδάρην. — 411. ἐμήτισεν. — 414. κόπτη. — 416. τεινὰς ἐγλύτωσεν. — 417. μοιδέν. — 418. κεφαλὴν. — 420. ἔπε-
ευσαν. φωνάζουν. — 421. ὄρμησαν. οὐγγροὺς. — 422. πολὴν. ἐσύντριψαν. οὐγγροὺς. — 424. κλέουν.

Καὶ τότε ὁ φρονιμώτατος, ὁ μέγας ὁ Ἰάγγκος,
 πονεῖ μεγάλη, ὀδύρεται ἐκ βάθους τῆς καρδίας,
 πάλιν κρυφὰ τὸν χαίρεται, τὸν θάνατον τοῦ κράλη,
 διότι οὐδὲν τὸν ἤκουσεν πληρώσει τὴν βουλήν του·

- 430 ἀλλ' ὅμως ὁ θαυμάσιος ὁ βασιλεὺς Ἰάγγκος,
 ἐκρέμετον ὀπίσω του πολύτιμον χρυσίον,
 κόρνεον μεγαλόφωνον τὸ σύρνουν οἱ ἀφένταις,
 μὲ ἀλυσίδα πᾶγχρυσον, φούνταις μαργαριτάριν·
 ἀτός του ἤχους ἔδωκεν μετὰ κραυγῆς μεγάλης,
 435 καὶ τὰ φουσσάτα ἐμάζωξεν εἰς τὸ κατουνοτόπιν·
 μὰ τὴν τρομάραν τὴν φρικτὴν, τὴν ἀπειλὴν ἐκείνην,
 κάνεις νὰ μὴν τὸ θυμηθῇ, ἀλλὰ καὶ μὴν τὸ ἀκούσῃ!

Ἐγὼ ἐστεκάμην εἰς βουνό, εἰς δάσους κρυβημένος·
 καὶ ὡς μάρμαρον ἐγίνομουν, ἐπελιθώθην λίθος,

- 440 ὥσπερ νὰ ᾄδῃς τὴν θάλασσαν ὡσὰν ἀναγριοῦται
 ὑπὸ αἴρος ἰσχυροῦ, καὶ κύματα γεμίζουν,
 οὕτως τὰ κύματ' ἤβλεπα ἔς τὸν κάμπον γεμισμένα,
 τὸν λογισμὸν μου ἔπασχα, μὴ νᾶν' θαλάσσης κῦμα,
 μὴ νᾶν' θαλάσσης κύματα καὶ ὑπολάθαν μέ το,
 445 καὶ ἐγενόμην ἄνθρωπος δίχως ψυχὴν κ' αἰστῆσιν.
 Εἶδες θαυμάσιον, φρικτόν, ἀπόρρητον, μέγαν,
 καὶ τοῦ θεοῦ παράδοξον ὁ νοῦς νὰ ἐξεθαβῇται·
 ἅπαντα γένος καὶ πνοὴ πρέπει νὰ μεγαλύνῃ
 θεὸν τὸν παντοκράτορα, δημιουργὸν τῶν ὅλων·

- 450 ὁ οὐρανὸς τὸ ἤκουσεν, κ' ἐπέφτασιν τὰ ἄστρον,

426. φρονιμώτατος. — 427. πονῇ μεγάλη. — 428. κρυφά. — 429. εἰ-
 κουςεν. πληρώσι. — 430. ἀλόμως. θαυμάσιως. — 431. χρυσίων. —
 432. κόρνεων. ἀφέντες. — 433. ἀλυσίδα. — 435. φουσσάτα. κατουνωτό-
 πην. — 436. ἀπηλὴν ἐκείνην. — 437. ἀκούσι. — 438. βουνῶ. κρυβημένος.
 — 441. κοίματα γεμίζουν. — 442. κοίμα. — 444. κοίματα. ὑπὸ λαθάν
 μέτω. — 445. καὶ ἔστησιν. — 448. πνωῇ. — 449. τὸν ὅλον. — 450. ἐπ-
 εύτασιν. ἄστροι.

- ὁ ἥλιος ἐκ τοῦ φόβου του ὑπᾶ νὰ βασιλεύσῃ,
 τὸ φέγγος ἐσκοτίσθηκεν τὴν νύκταν ὡς δὲν φέγγειν
 τὸ πάμφρικτον τὸ θέαμα, τὸν ὀρισμὸν τὸν θεῖον.
 Λέγουσιν τινὲς [τὸ] τυχερὸν τὸ σύμβαμα τῆς τύχης,
 455 εἴ τι φρονεῖ καθ' ἑαυτοῦ ἄλλη ἄλλος ἐξ ἄλλου,
 ἐγὼ γὰρ λέγω, μαρτυρῶ, ὁμολογῶ τὸ δίδω,
 οὐδὲν ἐν γέγωνεν ποσῶς παρὰ ῥιζμοῦ κυρίου,
 μυστήριον ἀκατανόητον πλήττωμαι καὶ θαυμάζω.
 Πᾶσα πνοὴ ἐξίσταντο τὸ γέγωνεν 'ς τοὺς Οὐγγρους.
 460 ἐπτὰ φορὰς ἐτζάκισαν τοὺς Τούρκους κατὰ κράτος,
 οἱ Οὐγγροι διὰ μίαν φορὰν τάχα ποῦ ἐτζακιστῆκαν,
 ἐποίησαν ἐπιτροπὴν, πλεον οὐ πολεμίζουσιν.
 Δόξα καὶ κράτος καὶ τιμὴ, ὕμνος ἄξιον, μέγα,
 Πατέρα τὸν πανάγιον, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα,
 465 τὸ τριλαμπές, ἁγία τριάς, ὕμνω τὰ μεγαλεῖα.

451. βασιλεύσει. — 454. τινὲς. τείχης. — 455. φρονῇ. ἄλλοι —
 457. γέγωνεν. — 458. πλήττωμαι. — 459. γέγωνεν. οὐγγρους. — 460. ἐτζά-
 κησαν. — 461. ἐτζακίστηκαν. — 462. πολεμήζουσιν. — 465. μεγαλιά. —
 τέλος τέλος.